

Minister Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

**Wytyczne w zakresie zasad przeprowadzania kontroli na miejscu w ramach
Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027**

wz. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Stefan Krajewski

/podpisano elektronicznie/

Warszawa, 20 września 2024 r.

Podstawa prawna

Wytyczne zostały wydane na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U. z 2024 r. poz. 261 i 885).

Obowiązki wytycznych

Niniejsze wytyczne obowiązują od dnia 25 września 2024 r.

Spis treści

I. Słownik pojęć	4
II. Wykaz skrótów	6
III. Informacje ogólne	8
IV. Podstawowe zasady przeprowadzania kontroli na miejscu	12
IV. 1. Pomiary dokonywane w ramach kontroli na miejscu.....	15
IV.1.1. Określanie powierzchni kontrolowanych działek rolnych.....	15
IV.1.2. Narzędzia pomiarowe	19
V. Szczegółowe zasady przeprowadzania kontroli na miejscu w przypadku pomocy przyznawanej w drodze decyzji administracyjnej	20
V.1. Zasady kontroli na miejscu	20
V.2. System monitorowania obszarów (AMS)	22
V.3. Zasady kontroli na miejscu w ramach interwencji dotyczących zwierząt	22
VI. Szczegółowe zasady przeprowadzania kontroli na miejscu w przypadku pomocy przyznawanej na podstawie umowy o przyznaniu pomocy	23
VII. Poziom kontroli i wybór próby do kontroli w wyniku typowania systemowego.....	24
VII.1. Pomoc przyznawana w drodze decyzji administracyjnej.....	24
VII.1.1. Poziom kontroli	24
VII.1.2. Wybór próby do kontroli.....	27
VII.2. Pomoc przyznawana na podstawie umowy o przyznaniu pomocy	29
VII.2.1. Poziom kontroli	29
VII.2.2. Wybór próby do kontroli.....	30
VIII. Szczegółowe warunki, jakie powinny spełniać zewnętrzne jednostki organizacyjne, którym można powierzyć przeprowadzanie kontroli na miejscu	31
IX. Wytyczne przejściowe na 2023 rok.....	33
X. Wytyczne przejściowe na 2024 rok.....	34

I. Słownik pojęć

aplikacja IRZplus – aplikacja umożliwiająca posiadaczom zwierząt i podmiotom związanym z produkcją zwierzęcą składanie dokumentów związanych z identyfikacją i rejestracją zwierząt w formie elektronicznej

Area Monitoring System (AMS) – system monitorowania obszarów w rozumieniu art. 65 ust. 4 lit. b rozporządzenia 2021/2116

beneficjent – podmiot, któremu przyznano pomoc lub pomoc techniczną

działalność rolnicza – działalność rolnicza w rozumieniu art. 21 ust.1 ustawy PS WPR

działka referencyjna – działka referencyjna w rozumieniu art. 2 ust. 2 rozporządzenia 2022/1172

jednostka gruntu nierolniczego – jednostka gruntu nierolniczego w rozumieniu art. 2 pkt 12 ustawy PS WPR

kontrola administracyjna – kontrola, o której mowa w pkt 1.A ppkt (i) załącznika I do rozporządzenia 2022/127, której zakres został określony w art. 100 ust.1-3 ustawy PS WPR

kontrola na miejscu – kontrola, o której mowa w pkt 1.A ppkt (i) załącznika I do rozporządzenia 2022/127, której cel został określony w art. 100 ust. 4 ustawy PS WPR

kontrola ex post – kontrola na miejscu przeprowadzana w okresie związania celem

maksymalny kwalifikujący się obszar (MKO) – maksymalny kwalifikujący się obszar, wyznaczony dla danej działki referencyjnej, o którym mowa w art. 2 ust. 7 lit. a rozporządzenia delegowanego 2022/1172

metoda FOTO – odmiana teledetekcyjnej metody kontroli, polegająca na wykorzystaniu ortofotomap w procesie kontroli

normy GAEC – normy dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska określone w PS WPR i wymienione w załączniku III do rozporządzenia 2021/2115

obwód zewnętrzny – obwód stosowany do obliczenia tolerancji pomiaru w przypadku wystąpienia obiektu wcinającego się w działkę rolną

okres związania celem – okres po wypłacie pomocy lub pomocy technicznej, w trakcie którego beneficjent powinien utrzymać spełnianie warunków przyznania i wypłaty pomocy lub pomocy technicznej oraz realizować lub zrealizować określone zobowiązania w ramach danej interwencji PS WPR

ortofotomapa – obraz powierzchni ziemi uzyskany ze zdjęć satelitarnych, lotniczych lub zdjęć pozyskanych za pomocą bezzałogowych statków powietrznych, przetworzonych do postaci metrycznej

podmiot kontrolowany – wnioskodawca, beneficjent albo podmiot trzeci, wobec którego przeprowadzane są czynności kontrolne w ramach kontroli na miejscu

sprzęt pomiarowy – urządzenie, układ pomiarowy lub jego elementy, przeznaczone do wykonania pomiarów samodzielnie lub w połączeniu z jednym lub wieloma urządzeniami dodatkowymi; odbiornik GNSS, który w procesie walidacji zdefiniowanej przez UE uzyskał wynik akceptowalny dla ARiMR

System Identyfikacji Działek Rolnych (ang. LPIS – Land Parcel Identification System) – system w rozumieniu art. 68 ust. 1 rozporządzenia 2021/2116. Jest to element zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli, utworzonego na potrzeby administrowania i kontroli, pozwalający na jednoznaczną identyfikację działek rolnych w przestrzeni oraz ich kontrole pod względem kwalifikowalności, w odniesieniu do interwencji w ramach PS WPR

system IT – system teleinformatyczny ARiMR, o którym mowa w ustawie PS WPR

umowa o przyznaniu pomocy – umowa o przyznaniu pomocy, o której mowa w ustawie PS WPR, lub umowa o udzielenie wsparcia, o której mowa w ustawie RLKS

wektoryzacja obszarów/obiektów – identyfikacja granic działek rolnych, obszarów lub obiektów na materiałach kartometrycznych (mapy, ortofotomapy) i ich obrysowanie na monitorze z wykorzystaniem właściwego oprogramowania, w wyniku którego rejestruje się współrzędne punktów leżących na granicy działki, obszaru/obiektu powierzchniowego. Połączenie tych punktów odcinkami pozwala na wykreślenie granic wektoryzowanego obiektu i odczytanie wartości obwodu i powierzchni tego obiektu

wnioskodawca – podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy lub pomocy technicznej

wymóg podstawowy – wymóg podstawowy w zakresie zarządzania w rozumieniu art. 12 ust. 4 rozporządzenia 2021/2115

zabiegi agrotechniczne – techniczne działania stosowane w uprawie gleby w celu zachowania produktywności upraw polowych m.in.: uprawa, siew, sadzenie, ochrona, pielęgnacja, zbiór

II. Wykaz skrótów

ARiMR – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

BSP – bezzałogowy statek powietrzny

DGNSS (ang. Differential Global Navigation Satellite System) – pomiar z wykorzystaniem techniki globalnych systemów nawigacji satelitarnej uzupełnionych o wykorzystanie poprawek

EFRG – Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji

EFROW – Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

GNSS (ang. Global Navigation Satellite System) – pomiar z wykorzystaniem techniki globalnych systemów nawigacji satelitarnej

GSA (ang. geospatial application) – wniosek geoprzestrzenny w rozumieniu art. 65 ust. 4 lit. a rozporządzenia 2021/2116

HR (ang. high resolution) – wysoka rozdzielczość przestrzenna

IW – Inspekcja Weterynaryjna

IZ – Instytucja Zarządzająca

KEXP – kontrola ex post

KnM – kontrola na miejscu

KnZ – kontrola na zlecenie

KPA – ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego

PLW – powiatowy lekarz weterynarii

PS WPR – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027

PZP – ustawa z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych

rozporządzenie ws. standardów technicznych wykonywania pomiarów – rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 18 sierpnia 2020 r. w sprawie standardów technicznych wykonywania geodezyjnych pomiarów sytuacyjnych i wysokościowych oraz opracowania i przekazania tych pomiarów do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego

rozporządzenie ws. wymogów podstawowych – rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 marca 2023 r. w sprawie wymogów podstawowych, do których kontroli jest właściwy powiatowy lekarz weterynarii, oraz rodzaju przeprowadzanych kontroli

rozporządzenie 1305/2013 – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005

rozporządzenie 2021/2115 – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiające przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013

rozporządzenie 2021/2116 – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2116 z dnia 2 grudnia 2021 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 1306/2013

rozporządzenie 2022/126 – rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2022/126 z dnia 7 grudnia 2021 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 o dodatkowe wymogi w odniesieniu do niektórych rodzajów interwencji określonych przez państwa członkowskie w ich planach strategicznych WPR na lata 2023–2027 na podstawie tego rozporządzenia, jak również o przepisy dotyczące współczynnika dotyczącego normy dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska (GAEC) nr 1

rozporządzenie 2022/127 – rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2022/127 z dnia 7 grudnia 2021 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego

i Rady (UE) 2021/2116 o przepisy dotyczące agencji płatniczych i innych organów, zarządzania finansami, rozliczania rachunków, zabezpieczeń oraz stosowania euro

rozporządzenie 2022/1172 – rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2022/1172 z dnia 4 maja 2022 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2116 w odniesieniu do zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli we wspólnej polityce rolnej oraz stosowania i obliczania wysokości kar administracyjnych w związku z warunkowością

SW – samorząd województwa reprezentowany przez zarząd województwa

THC (Δ -9-tetrahydrokannabinol) – organiczny związek chemiczny z grupy kannabinoidów zawarty w konopiach

TUZ – trwałe użytki zielone

ustawa IRZ – ustawa z dnia 4 listopada 2022 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt

ustawa Prawo geodezyjne i kartograficzne – ustawa z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne

ustawa PS WPR – ustawa z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027

VHR (ang. very high resolution) – bardzo wysoka rozdzielczość

III. Informacje ogólne

1. Niniejsze wytyczne zostały wydane w celu prawidłowej realizacji przez ARiMR, SW, IZ oraz PLW zadań związanych z przeprowadzaniem czynności kontrolnych, w tym opracowania procedur dotyczących kontroli na miejscu.
2. Wytyczne określają podstawowe zasady dotyczące KnM oraz obowiązki ARiMR, SW, IZ oraz PLW w zakresie KnM.
3. Niniejsze wytyczne mają zastosowanie do pomocy technicznej, przejściowego wsparcia krajowego oraz interwencji PS WPR, w których pomoc jest przyznawana:
 - 1) w drodze decyzji administracyjnej albo
 - 2) na podstawie umowy o przyznaniu pomocy.

4. Ust. 3 pkt 1 dotyczy przejściowego wsparcia krajowego przyznawanego w formie uzupełniającej płatności podstawowej oraz płatności niezwiązanej do tytoniu oraz następujących interwencji:
- 1) I.1 – Podstawowe wsparcie dochodów, zwanej dalej „I.1”;
 - 2) I.2 – Uzupełniające redystrybucyjne wsparcie dochodów, zwanej dalej „I.2”;
 - 3) I.3 – Uzupełniające wsparcie dochodów dla młodych rolników, zwanej dalej „I.3”;
 - 4) I.4.1 – Ekoschemat – Obszary z roślinami miododajnymi, zwanej dalej „I.4.1”;
 - 5) I.4.2 – Ekoschemat – Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi, zwanej dalej „I.4.2”;
 - 6) I.4.3 – Ekoschemat – Integrowana Produkcja Roślin, zwanej dalej „I.4.3”;
 - 7) I.4.4 – Ekoschemat – Biologiczna ochrona upraw, zwanej dalej „I.4.4”;
 - 8) I.4.5 – Ekoschemat – Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych, zwanej dalej „I.4.5”;
 - 9) I.4.6 – Ekoschemat – Dobrostan zwierząt, zwanej dalej „I.4.6”;
 - 10) I.4.7 – Ekoschemat – Grunty wyłączone z produkcji, zwanej dalej „I.4.7”;
 - 11) I.5.1 – Wsparcie dochodów związane z produkcją do krów, zwanej dalej „I.5.1”;
 - 12) I.5.2 – Wsparcie dochodów związane z produkcją do bydła, zwanej dalej „I.5.2”;
 - 13) I.5.3 – Wsparcie dochodów związane z produkcją do owiec, zwanej dalej „I.5.3”;
 - 14) I.5.4 – Wsparcie dochodów związane z produkcją do kóz, zwanej dalej „I.5.4”;
 - 15) I.5.5 – Wsparcie dochodów związane z produkcją do buraków cukrowych, zwanej dalej „I.5.5”;
 - 16) I.5.6 – Wsparcie dochodów związane z produkcją do chmielu, zwanej dalej „I.5.6”;
 - 17) I.5.7 – Wsparcie dochodów związane z produkcją do lnu, zwanej dalej „I.5.7”;
 - 18) I.5.8 – Wsparcie dochodów związane z produkcją do konopi włóknistych, zwanej dalej „I.5.8”;
 - 19) I.5.9 – Wsparcie dochodów związane z produkcją do pomidorów, zwanej dalej „I.5.9”;
 - 20) I.5.10 – Wsparcie dochodów związane z produkcją do truskawek, zwanej dalej „I.5.10”;
 - 21) I.5.11 – Wsparcie dochodów związane z produkcją do ziemniaków skrobiowych, zwanej dalej „I.5.11”;

- 22) I.5.12 – Wsparcie dochodów związane z produkcją do roślin pastewnych, zwanej dalej „I.5.12”;
- 23) I.5.13 – Wsparcie dochodów związane z produkcją do roślin strączkowych na nasiona, zwanej dalej „I.5.13”;
- 24) I.8.1 – Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000, zwanej dalej „I.8.1”;
- 25) I.8.2 – Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000, zwanej dalej „I.8.2”;
- 26) I.8.3 – Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000, zwanej dalej „I.8.3”;
- 27) I.8.4 – Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych, zwanej dalej „I.8.4”;
- 28) I.8.5 – Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie, zwanej dalej „I.8.5”;
- 29) I.8.6 – Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie, zwanej dalej „I.8.6”;
- 30) I.8.7 – Bioróżnorodność na gruntach ornych, zwanej dalej „I.8.7”;
- 31) I.8.8 – Premie z tytułu zalesień, zadrzewień oraz systemów rolno-leśnych, zwanej dalej „I.8.8”;
- 32) I.8.11 – Rolnictwo ekologiczne, zwanej dalej „I.8.11”;
- 33) I.9 – Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami (ONW), zwanej dalej „I.9”;
- 34) I.10.11 – Zalesianie gruntów rolnych, zwanej dalej „I.10.11”;
- 35) I.10.12 – Tworzenie zadrzewień śródpolnych, zwanej dalej „I.10.12”;
- 36) I.10.13 – Zakładanie systemów rolno-leśnych, zwanej dalej „I.10.13”;
- 37) I.10.14 – Zwiększanie bioróżnorodności lasów prywatnych, zwanej dalej „I.10.14”.

5. Ust. 3 pkt 2 dotyczy pomocy technicznej i następujących interwencji:

- 1) I.6.1 – Interwencja w sektorze pszczelarskim – wspieranie podnoszenia poziomu wiedzy pszczelarskiej, zwanej dalej „I.6.1”;
- 2) I.6.2 – Interwencja w sektorze pszczelarskim – inwestycje, wspieranie modernizacji gospodarstw pasiecznych, zwanej dalej „I.6.2”;

- 3) I.6.3 – Interwencja w sektorze pszczelarskim – wspieranie walki z warrozą produktami leczniczymi, zwanej dalej „I.6.3”;
- 4) I.6.4 – Interwencja w sektorze pszczelarskim – ułatwienie prowadzenia gospodarki wędrowniej, zwanej dalej „I.6.4”;
- 5) I.6.5 – Interwencja w sektorze pszczelarskim – pomoc na odbudowę i poprawę wartości użytkowej pszczół, zwanej dalej „I.6.5”;
- 6) I.6.6 – Interwencja w sektorze pszczelarskim – wsparcie naukowo-badawcze, zwanej dalej „I.6.6”;
- 7) I.6.7 – Interwencja w sektorze pszczelarskim – wspieranie badania jakości handlowej miodu oraz identyfikacja miódów odmianowych, zwanej dalej „I.6.7”;
- 8) I.7.1 – Poprawa infrastruktury służącej do planowania i organizacji produkcji, dostosowania produkcji do popytu w odniesieniu do jakości i ilości, optymalizacji kosztów produkcji i zwrotu z inwestycji oraz stabilizacji cen producentów owoców i warzyw, zwanej dalej „I.7.1”;
- 9) I.7.2 – Poprawa wyposażenia technicznego wykorzystywanego do koncentracji dostaw i umieszczania produktów na rynku owoców i warzyw, zwanej dalej „I.7.2”;
- 10) I.7.3 – Działania informacyjne, promocyjne i marketingowe w odniesieniu do produktów, marek i znaków towarowych organizacji producentów owoców i warzyw, zwanej dalej „I.7.3”;
- 11) I.7.4 – Wycofanie z rynku owoców i warzyw, zwanej dalej „I.7.4”;
- 12) I.7.5 – Działania na rzecz ochrony środowiska oraz łagodzenia zmian klimatu, zwanej dalej „I.7.5”;
- 13) I.7.6 – Badania i rozwój, zwanej dalej „I.7.6”;
- 14) I.10.1.1 – Inwestycje w gospodarstwach rolnych zwiększające konkurencyjność (dotacje), zwanej dalej „I.10.1.1”;
- 15) I.10.2 – Inwestycje w gospodarstwach rolnych w zakresie OZE i poprawy efektywności energetycznej, zwanej dalej „I.10.2”;
- 16) I.10.3 – Inwestycje zapobiegające rozprzestrzenianiu się ASF, zwanej dalej „I.10.3”;
- 17) I.10.4 – Inwestycje przyczyniające się do ochrony środowiska i klimatu, zwanej dalej „I.10.4”;
- 18) I.10.5 – Rozwój małych gospodarstw, zwanej dalej „I.10.5”;

- 19) I.10.6.1 – Rozwój współpracy w ramach łańcucha wartości (dotacja) – w gospodarstwie, zwanej dalej „I.10.6.1”;
 - 20) I.10.7.1 – Rozwój współpracy w ramach łańcucha wartości (dotacja) – poza gospodarstwem, zwanej dalej „I.10.7.1”;
 - 21) I.10.8 – Scalanie gruntów wraz z zagospodarowaniem poscaleniowym, zwanej dalej „I.10.8”;
 - 22) I.10.10 – Infrastruktura na obszarach wiejskich oraz wdrożenie koncepcji inteligentnych wsi, zwanej dalej „I.10.10”;
 - 23) I.10.15 – Inwestycje poprawiające dobrostan bydła i świń, zwanej dalej „I.10.15”;
 - 24) I.11 – Premie dla młodych rolników, zwanej dalej „I.11”;
 - 25) I.13.1 – LEADER/Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS), zwanej dalej „I.13.1”;
 - 26) I.13.2 – Tworzenie i rozwój organizacji producentów i grup producentów rolnych, zwanej dalej „I.13.2”;
 - 27) I.13.3 – Promowanie, informowanie i marketing dotyczący żywności wytwarzanej w ramach systemów jakości żywności, zwanej dalej „I.13.3”;
 - 28) I.13.4 – Rozwój współpracy producentów w ramach systemów jakości żywności, zwanej dalej „I.13.4”;
 - 29) I.13.5 – Współpraca Grup Operacyjnych EPI, zwanej dalej „I.13.5”;
 - 30) I.14.1 – Doskonalenie zawodowe rolników, zwanej dalej „I.14.1”;
 - 31) I.14.2 – Kompleksowe doradztwo rolnicze, zwanej dalej „I.14.2”;
 - 32) I.14.3 – Doskonalenie zawodowe kadr doradczych, zwanej dalej „I.14.3”;
 - 33) I.14.4 – Wsparcie gospodarstw demonstracyjnych, zwanej dalej „I.14.4”.
6. KnM przeprowadzone od 15 marca 2023 r. a przed terminem obowiązywania niniejszych wytycznych wlicza się do wymaganego poziomu kontroli, o których mowa w tych wytycznych.

IV. Podstawowe zasady przeprowadzania kontroli na miejscu

1. W ustawie PS WPR określono zasady przeprowadzania KnM. Oprócz zasad wynikających z ustawy PS WPR zastosowanie mają również nw. zasady.

2. KnM ma na celu sprawdzenie, czy realizacja operacji jest zgodna z przepisami prawa powszechnie obowiązującego lub czy zostały spełnione warunki przyznania lub wypłaty pomocy lub pomocy technicznej lub czy są realizowane lub zostały zrealizowane zobowiązania związane z przyznaną pomocą lub pomocą techniczną, które mogą być sprawdzone podczas KnM i nie były przedmiotem kontroli administracyjnej.
3. KnM powinna obejmować przede wszystkim elementy, które nie zostały zweryfikowane podczas kontroli administracyjnej, co umożliwi uniknięcie niepotrzebnego powielania kontroli w danym zakresie.
4. W przypadku pomocy technicznej oraz interwencji, w których beneficjenci są podmiotami obowiązанными na podstawie PZP do stosowania przepisów o zamówieniach publicznych, KnM ma na celu weryfikację zgodności realizacji operacji bądź przedmiotu inwestycji z wybraną przez beneficjenta najkorzystniejszą ofertą.
5. KnM może być przeprowadzana na różnych etapach postępowania:
 - 1) w toku postępowania w sprawie o przyznanie pomocy lub pomocy technicznej (KnZ);
 - 2) w trakcie realizacji operacji (KnZ);
 - 3) w toku postępowania w sprawie o wypłatę pomocy lub pomocy technicznej (KnM realizowana w wyniku typowania systemowego lub KnZ);
 - 4) w okresie związania celem (KEXP realizowana w wyniku typowania systemowego lub KnZ).
6. KnM w miarę możliwości realizuje się kompleksowo. Kompleksowość oznacza realizację kontroli w ramach jednej interwencji w terminie pozwalającym na weryfikację możliwie największej liczby warunków przyznania i wypłaty pomocy lub pomocy technicznej oraz zobowiązań związanych z przyznaną pomocą lub pomocą techniczną. Kompleksowo można również realizować kontrolę w ramach różnych interwencji bądź warunkowości, w których zobowiązania bądź przedmiot kontroli mają tożsamy charakter.
7. Czynności kontrolne mogą być wykonywane przez ARiMR, SW, PLW, IZ lub zewnętrzne jednostki organizacyjne, którym ARiMR może powierzyć wykonywanie czynności kontrolnych.
8. KnM realizuje się dwiema metodami:

- 1) metodą inspekcji terenowej polegającą na kontroli podmiotu kontrolowanego, w ramach której czynności kontrolne wykonywane są:
 - a) bezpośrednio w siedzibie podmiotu kontrolowanego,
 - b) w miejscu realizacji operacji,
 - c) w miejscu prowadzenia przez podmiot kontrolowany działalności rolniczej lub pozarolniczej,
 - d) na działkach rolnych lub jednostkach gruntu nierolniczego
 - ze wskazaniem na fizyczny pomiar w terenie z wykorzystaniem właściwych narzędzi pomiarowych, o których mowa w sekcji IV.1.2;
 - 2) metodą FOTO polegającą na fotointerpretacji ortofotomap, którym towarzyszą szybkie wizytacje w terenie, przy czym kontrola metodą FOTO jest realizowana na zwartych obszarach obejmujących na ogół od jednej do kilku gmin lub grupę obrębów, lub fragment obrębu.
9. KnM może być uzupełniona dodatkowymi dowodami znajdującymi się w dyspozycji podmiotu przeprowadzającego kontrolę lub dostarczonymi przez podmiot kontrolowany na wniosek podmiotu przeprowadzającego kontrolę.
 10. W przypadku gdy warunki przyznania i wypłaty pomocy lub pomocy technicznej, w tym w ramach warunkowości, oraz zobowiązania związane z przyznaną pomocą lub pomocą techniczną są związane z danym okresem, możliwe jest przeprowadzenie dodatkowych kontroli u beneficjenta w późniejszym terminie.
 11. W przypadkach, o których mowa w ust. 10, zarówno czas trwania KnM, jak i liczbę kontroli ogranicza się do niezbędnego minimum.
 12. Aspekty użytkowania gruntów/pokrycia terenu mogą być weryfikowane za pomocą komputerowej interpretacji obrazów satelitarnych lub zdjęć lotniczych lub zdjęć pozyskanych za pomocą BSP z bieżącego roku. Interpretacja działek rolnych będzie zwykle przeprowadzana przy użyciu co najmniej jednego zdjęcia. Oprócz obrazów VHR, do analizy mogą być wykorzystywane obrazy HR. Zaleca się również korzystanie z danych pozyskiwanych z satelitów programu Copernicus. ARiMR do weryfikowania niektórych warunków przyznania i wypłaty pomocy oraz realizacji zobowiązań może wykorzystywać aplikację do zdjęć geotagowanych. ARiMR za pomocą aplikacji może zlecać wykonanie zdjęć wnioskodawcom lub beneficjentom.

13. Powierzchnia MKO jest różnicą powierzchni graficznej granicy odniesienia/działki referencyjnej i powierzchni wektorowych obszarów nieuprawnionych do płatności (np. zajętych pod zabudowę, staw, zadrzewienia, zakrzewienia i inne). Powierzchnia ta jest wyznaczana dla każdej działki referencyjnej.
14. Wyniki KnM dla poszczególnych interwencji mogą być wykorzystane w procesie kontrolnym innych interwencji.
15. Na potrzeby KnM można wykorzystywać dowody przekazywane przez inne służby, jednostki lub organizacje w celu sprawdzenia zgodności z warunkami przyznania i wypłaty pomocy lub pomocy technicznej, zobowiązaniami związanymi z przyznaną pomocą lub pomocą techniczną.
16. Czynności kontrolne są wykonywane przez zespół kontrolny składający się z co najmniej dwóch osób.
17. Czynności kontrolne wykonywane metodą FOTO mogą być przeprowadzane przez jednego kontrolującego.
18. KnM nie może być przeprowadzana przez osoby, które brały udział w kontrolach administracyjnych danej operacji.
19. Podstawowym sposobem zapowiedzenia KnM jest powiadomienie telefoniczne, które powinno być udokumentowane. W przypadku braku możliwości telefonicznego powiadomienia podmiotu kontrolowanego o KnM, stosuje się inne metody powiadomienia, w zależności od rodzaju posiadanych danych kontaktowych (np. poprzez system IT, e-mail).
20. Zapowiedzenia KnM można nie stosować w szczególności w przypadku kontroli przeprowadzanej w trakcie realizacji operacji dla I.6.1, I.13.1, I.13.3, I.14.1, I.14.3 i I.14.4.

IV. 1. Pomiary dokonywane w ramach kontroli na miejscu

IV.1.1. Określanie powierzchni kontrolowanych działek rolnych

1. Pomiar powinien objąć całą powierzchnię działek rolnych zgodnie z ustawą PS WPR. Obszary niezajęte przez działalność rolniczą należy odjąć od tego obszaru. Pomiary obszarów wyłączonych muszą być wykonane bez stosowania tolerancji, ze względu na brak odniesienia lub zadeklarowanej wartości powierzchni dla tych elementów, którą można byłoby wykorzystać do porównania.

2. Dla wszystkich pomiarów powierzchni powinna być stosowana jedna wartość bufora tolerancji, która nie może przekraczać 1,25 m.
3. Narzędzia pomiarowe stosowane do pomiarów powierzchni powinny być zwalidowane o przynajmniej jedną klasę bufora tolerancji niżej niż jedna wartość, o której mowa w ust. 2.
4. Do pomiarów powierzchni możliwe jest stosowanie, bez przeprowadzania walidacji, o której mowa w ust. 3, narzędzi pomiarowych spełniających wymagania dotyczące pomiarów szczegółów terenowych III grupy, zgodnie z przepisami § 16 rozporządzenia ws. standardów technicznych wykonywania pomiarów. W przypadku takich narzędzi również należy stosować jedną wartość bufora tolerancji, o którym mowa w ust. 2.
5. Niezależnie od techniki pomiaru, maksymalna wartość tolerancji pomiaru powierzchni nie może przekraczać bezwzględnej wartości 1,00 ha, natomiast jako minimalną wartość tolerancji należy przyjmować 0,01 ha.
6. Mierzona powierzchnia jest wyrażona jako wartość powierzchni rzutowanej (obszar dwuwymiarowy) na płaszczyznę w układzie krajowym stosowanym na potrzeby LPIS.
7. W celu określenia powierzchni kwalifikującej się do płatności, powierzchnia działki jest określana w następujący sposób:
 - 1) w przypadku gdy nie jest potrzebny pomiar powierzchni (działka referencyjna LPIS lub deklaracja GSA jest zgodna z sytuacją w terenie) - zadeklarowana powierzchnia zostanie uznana za stwierdzoną;
 - 2) w przypadku gdy pomiar jest wykonywany w terenie, można zastosować tolerancję w celu uwzględnienia niepewności zastosowanego narzędzia:
 - a) jeśli bezwzględna (bez znaku) różnica między powierzchnią zmierzoną a zadeklarowaną jest większa niż tolerancja wyliczana z wykorzystaniem pojedynczego bufora, o którym mowa w ust. 2 (wyrażona jako powierzchnia w hektarach do dwóch miejsc po przecinku) - rzeczywista powierzchnia mierzona przez pomiar fizyczny zostanie uznana za powierzchnię stwierdzoną,
 - b) jeśli zadeklarowany obszar mieści się w granicach tolerancji pojedynczego bufora dla mierzonego obszaru - powierzchnia deklarowana będzie uznana za powierzchnię stwierdzoną.

8. Podczas pomiaru działki składającej się z kilku upraw o bardzo małej powierzchni, z których każda jest mniejsza niż 0,01 ha (nie jest to uprawa mieszana w rzędach), tzw. ogródek przydomowy, należy pomierzyć ogródek jako całość, wpisując jako uprawę stwierdzoną – uprawę mieszaną, o ile przepisy szczegółowe dotyczące danej płatności nie stanowią inaczej. Każdą uprawę o powierzchni większej bądź równej 0,01 ha należy skontrolować osobno.
9. Postępowanie, o którym mowa w ust. 8, dopuszcza się w każdej innej sytuacji pomiaru obszarów, na których będą prowadzone obok siebie odrębne uprawy, z których każda ma powierzchnię mniejszą niż 0,01 ha, np. małych sadów przydomowych, w których ze względu na różnorodność gatunkową drzew i krzewów nie ma możliwości wydzielenia poszczególnych gatunków. Wówczas dopuszcza się pomiar całego sadu i wpisanie jako uprawę stwierdzoną – sad. Natomiast każdy stwierdzony gatunek o powierzchni większej bądź równej 0,01 ha należy skontrolować osobno.
10. Postępowanie, o którym mowa w ust. 9, jest możliwe w sytuacji, gdy nie są deklarowane poszczególne gatunki. Jeżeli beneficjent deklaruje osobno każdy gatunek, np. jabłoń domowa, należy kontrolę przeprowadzić w odniesieniu do każdego gatunku osobno.
11. Dla działek rolnych objętych KnM, a zadeklarowanych geoprzestrzennie /graficznie (GSA), ustala się:
 - 1) czy działka zadeklarowana w GSA odpowiada rzeczywistości (tj. granice zadeklarowane przez beneficjenta za pośrednictwem GSA są prawidłowe i zgodne z sytuacją w terenie);
 - 2) czy nie ma widocznych zmian (tj. nie ma żadnych nowych niekwalifikujących się obszarów do wyłączenia z powierzchni deklarowanej działki rolnej).
12. W przypadku spełnienia warunków, o których mowa w ust. 11, nie ma potrzeby mierzenia działki rolnej.
13. Jeżeli granice zadeklarowane przez beneficjenta za pośrednictwem GSA umożliwią potwierdzenie poprawności przebiegu, ale pomiar jest konieczny ze względu na zmianę zasięgu obszarów wyłączonych (obszarów do odjęcia z powierzchni działki rolnej), pomiar powierzchni powinien się koncentrować na określeniu obszarów poprzez odjęcie obiektów/obszarów niekwalifikujących się.
14. Ustalenie powierzchni działki rolnej przez odjęcie obiektów/obszarów niekwalifikujących się do płatności można dokonać, jeżeli LPIS (ewentualne łącznie

z innymi danymi pomocniczymi, takimi jak ortofotomapy) umożliwia potwierdzenie granic deklarowanych gruntów. W związku z tym, pomiar powierzchni może koncentrować się na określeniu obszarów niekwalifikujących się i ich wyłączeniu. Taka sytuacja jest możliwa tylko wtedy, gdy spełnione są równocześnie poniższe warunki:

- 1) działka referencyjna LPIS jest zadeklarowana w całości i stanowi jedną działkę rolną;
- 2) wykorzystuje się dane z GSA, co pozwala na nałożenie granic i kwalifikującego się obszaru;
- 3) obszary, których nie należy uwzględniać do powierzchni kwalifikującej się do płatności (należy je odejmować), można łatwo zidentyfikować.

15. We wszystkich innych okolicznościach, niż określone w ust. 14, jest wymagany rzeczywisty (bezpośredni) pomiar powierzchni działki.

16. Jeżeli KnM wykaże obecność niekwalifikującego się obiektu/obszaru, który nie został odliczony przez rolnika na zadeklarowanej geoprzestrzennie działce rolnej, niekwalifikujący się obiekt/obszar należy zmierzyć, a jego powierzchnię odjąć od zadeklarowanego obszaru.

17. Niekwalifikujące się obiekty/obszary nieodliczone przez beneficjenta w GSA, które mają powierzchnię powyżej 100 m² i zostały wykryte w wyniku KnM, należy zwektoryzować. Dotyczy to zarówno niekwalifikujących się obiektów/obszarów, które są stałe, jak i tymczasowe.

18. W przypadku zidentyfikowania na działce niekwalifikujących się obiektów/obszarów o znacznych rozmiarach (tj. >100 m²), powierzchnię działki rolnej uzyskuje się poprzez odjęcie powierzchni tych obiektów/obszarów. W przypadku zidentyfikowania na działce niekwalifikujących się obiektów/obszarów o mniejszych rozmiarach (tj. <100 m²), które po zsumowaniu przekraczają tolerancję pomiaru, powierzchnię działki rolnej uzyskuje się poprzez odjęcie sumy powierzchni tych obiektów/obszarów.

19. Jeżeli w granice działki rolnej wcina się obiekt niekwalifikujący się do płatności lub inna działka rolna, które nie dzieli jej na dwie oddzielne działki rolne, to wówczas do wyliczania tolerancji pomiaru należy przyjąć tzw. obwód zewnętrzny działki. Zasadę tę należy stosować, gdy szerokość obiektu wcinającego się przekracza 2 m. Należy mieć na uwadze, że stosowanie obwodu zewnętrznego ma na celu zastosowanie właściwej tolerancji w odniesieniu do pomiaru powierzchni działki

rolnej. Obliczenie tolerancji na podstawie obwodu zewnętrznego powinno być zastosowane w sytuacji, gdy zmiana obwodu spowoduje zmianę tolerancji pomiaru.

20. Jako ogólną zasadę przyjmuje się, że powierzchnia stwierdzona działek deklarowanych nie może przekraczać MKO odpowiedniej działki referencyjnej LPIS, na której jest ona położona/są one położone. W celu zapewnienia tego warunku w sytuacji występowania kilku działek deklarowanych na jednej działce referencyjnej, możliwe jest zastosowanie proporcjonalnego zmniejszenia powierzchni stwierdzonych poszczególnych działek lub uwzględnienie różnicy w powierzchni tylko jednej działki deklarowanej.

IV.1.2. Narzędzia pomiarowe

1. Do wykonywania pomiarów stosowane są narzędzia pomiarowe, w szczególności:
 - 1) koło pomiarowe, taśma miernicza – służące do pomiaru długości (np. szerokości pasów, pomiary odsunięcia od granic działek, elementy zakresu rzeczowego operacji), dla których geometria (kształt) i nachylenie są regularne;
 - 2) dalmierze laserowe – służące do pomiarów odległości prostych obiektów i które można stosować na większe odległości, pod warunkiem że możliwe są korekty nachylenia, a zapewniana przez nie dokładność pomiaru odległości jest lepsza niż 2% długości liniowej;
 - 3) połączenie pomiarów terenowych i pomiarów na ekranie komputera, przy czym dopuszczalne jest połączenie cząstkowych pomiarów terenowych z analizą ortofotomap;
 - 4) urządzenia pomiarowe służące do pomiaru obiektów, dla których geometria (kształt) i nachylenie są nieregularne, z dopuszczalnym marginesem błędu przypisanym danemu urządzeniu pomiarowemu.
2. W przypadku określania powierzchni kontrolowanych działek rolnych nie należy używać koła pomiarowego na nierównym terenie, gdy obiekt nie jest idealnie prosty lub teren jest nachylony lub nieregularny.
3. Dla długości do 100 m dopuszczalna jest tolerancja liniowa 2%. W przypadku pomiarów w terenie o urozmaiconej wysokościowo rzeźbie (pomiary na stokach) jako długość zmierzoną należy stosować wartość długości rzutowanej na płaszczyznę (poziomej). Powyżej 100 m należy zastosować inne narzędzia (np. DGNS), dla których stosuje się stałą wartość tolerancji liniowej wynoszącą 2 m.

4. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, należy zastosować tolerancję obliczoną zgodnie z zasadami obowiązującymi dla działek mierzonych z wykorzystaniem ortofotomapy.
5. W niniejszych wytycznych sprzęt pomiarowy obejmuje również instrumenty umożliwiające realizację geodezyjnych pomiarów terenowych z dokładnością wymaganą dla pomiarów sytuacyjnych szczegółów terenowych III grupy, zgodnie z rozporządzeniem ws. standardów technicznych wykonywania pomiarów, a także ortofotomapy opracowane na podstawie zobrazowań satelitarnych, zdjęć lotniczych lub zdjęć pozyskanych za pomocą BSP, stanowiące podstawę do wykonywania pomiarów powierzchni.

V. Szczegółowe zasady przeprowadzania kontroli na miejscu w przypadku pomocy przyznawanej w drodze decyzji administracyjnej

V.1. Zasady kontroli na miejscu

1. W gospodarstwach wytypowanych rolników w zakresie warunkowości podmiotami odpowiedzialnymi za przeprowadzanie kontroli są:
 - 1) ARiMR w zakresie spełniania norm GAEC oraz wymogów podstawowych dotyczących klimatu i środowiska, zdrowia roślin i zdrowia publicznego, w części dotyczącej produktów pochodzenia roślinnego;
 - 2) IW w zakresie bezpieczeństwa pasz i żywności w części dotyczącej produktów pochodzenia zwierzęcego oraz dobrostanu zwierząt.
2. W celu uproszczenia KnM w zakresie warunkowości, możliwe jest zastąpienie kontroli w gospodarstwie rolnym kontrolą administracyjną w przypadkach, gdy skuteczność tej kontroli jest co najmniej równa skuteczności KnM.
3. KnM w zakresie warunkowości, której celem jest wykrycie wszelkich ewentualnych przypadków niezgodności, realizuje się kompleksowo w terminie pozwalającym na weryfikację możliwie największej liczby norm GAEC i wymogów podstawowych, które nie były przedmiotem kontroli administracyjnej.
4. Kontrola dotycząca przestrzegania zasady warunkowości może wymagać kilku wizyt w danym gospodarstwie rolnym.

5. Elementy KnM obejmują pomiar obszaru i weryfikację możliwie największej liczby warunków przyznania i wypłaty pomocy oraz realizacji zobowiązań związanych z przyznaną pomocą dotyczących obszaru zgłoszonego przez beneficjenta w ramach danej interwencji, a w przypadku warunkowości weryfikację obowiązków z niej wynikających.
6. KnM obejmuje się wszystkie użytki rolne oraz jednostki gruntu nierolniczego zgłaszane do płatności, a w zakresie warunkowości gospodarstwo w rozumieniu art. 3 pkt 2 rozporządzenia 2021/2115 oraz inne zarządzane przez danego beneficjenta obszary.
7. W drodze wyjątku, w odniesieniu do kontroli środków, o których mowa w art. 30 i 34 rozporządzenia 1305/2013 oraz I.8.8 (wszystkie w zakresie premii pielęgnacyjnej i zalesieniowej), KnM obejmuje również wszystkie grunty nierolnicze, odnośnie do których złożono wnioski o przyznanie pomocy.
8. Pomiar powierzchni działek rolnych lub jednostek gruntu nierolniczego w ramach KnM może być ograniczony do dobranej losowo próby, obejmującej co najmniej 50% działek rolnych (łącznie z jednostkami gruntu nierolniczego), w odniesieniu do których złożono wnioski o przyznanie pomocy.
9. Jeżeli w toku kontroli próby, o której mowa w ust. 11, zostanie wykazana niezgodność w odniesieniu do deklarowanej powierzchni, pomiarowi należy poddać wszystkie działki rolne lub jednostki gruntu nierolniczego, w odniesieniu do których złożono wnioski o przyznanie pomocy lub różnica stwierdzona na tych działkach jest ekstrapolowana do wszystkich działek związanych z danym wnioskiem.
10. W związku z deklarowaniem oddzielnie form jarych i ozimych upraw konieczne jest w KnM weryfikowanie takich deklaracji.
11. Podstawowym narzędziem analizy działek rolnych pod kątem prowadzenia na nich upraw jarych stanowią ortofotomapy opracowywane na podstawie aktualnych zobrażeń satelitarnych lub analiza ogólnodostępnych zobrażeń satelitarnych satelitów serii Sentinel.
12. Zobrażenia satelitarne dla kontroli przeprowadzanej metodą FOTO pozyskiwane są co do zasady w okresie od kwietnia do czerwca danego roku, tj. w okresie bardzo wyraźnego zróżnicowania w rozwoju (fazy rozwoju wegetacyjnego roślin - rośliny ozime są w fazie strzelania w źdźbło, a nawet

początku kłoszenia się (np. jęczmień ozimy), zboża jare są w tym czasie w fazie wschodów i krzewienia się).

13. Kontrolujący mając obraz ortofotomapy, który odzwierciedla stan działki rolnej w dniu pozyskania zobrazowania, mogą na tej podstawie podjąć ustalenie, czy na działce prowadzona jest uprawa jara czy ozima. Mając ustalenie na temat tego, jaka forma (jara czy ozima) uprawy prowadzona jest na działce, zadanie kontrolujących w terenie ogranicza się do stwierdzenia gatunku prowadzonej uprawy.

V.2. System monitorowania obszarów (AMS)

1. AMS działa na podstawie analizy danych satelitarnych, w tym analizy czasowej wskaźników wegetacji roślin określonych na podstawie tych danych. System służy potwierdzaniu prowadzenia działalności rolniczej oraz weryfikacji poszczególnych rodzajów i gatunków upraw. System może być również wykorzystany do oceny stopnia pokrycia terenu roślinnością i weryfikacji wybranych zobowiązań beneficjentów.
2. Sprawdzenia wybranych aspektów działalności rolniczej mogą być realizowane przez regularne i systematyczne obserwacje, monitorowanie i ocenę spełnienia warunków przyznania i wypłaty pomocy oraz zobowiązań związanych z przyznaną pomocą, które można monitorować przy pomocy danych pochodzących z satelitów Sentinel programu Copernicus lub innych danych o co najmniej równoważnej wartości, przez okres umożliwiający stwierdzenie kwalifikowalności pomocy.

V.3. Zasady kontroli na miejscu w ramach interwencji dotyczących zwierząt

1. KnM w ramach interwencji związanych ze zwierzętami obejmuje w szczególności weryfikację zgodności z warunkami przyznania i wypłaty pomocy oraz zobowiązaniami związanymi z przyznaną pomocą, prawidłowości zapisów w komputerowej bazie danych prowadzonej na podstawie ustawy IRZ i – w razie potrzeby – udostępnienia przez beneficjenta odpowiednich rejestrów, do których ARiMR nie ma dostępu.
2. W przypadku przeprowadzania KnM dotyczącej wsparcia dochodów związanego z produkcją do zwierząt, co najmniej 50% wymaganej liczby kontroli przeprowadza

się w okresie przetrzymywania, tj. w przypadku bydła, krów i kóz – 30 dni od dnia złożenia wniosku o przyznanie pomocy, w przypadku owiec – od 15 marca do 15 kwietnia roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie pomocy.

3. Czynności kontrolne realizowane przez IW mogą być wykonywane przez jedną osobę.
4. Kontrolujący realizujący czynności kontrolne zobowiązany jest posiadać zaświadczenie o aktualnych badaniach lekarskich.
5. Raport z kontroli przeprowadzonej przez PLW zostaje ukończony w ciągu jednego miesiąca od daty zakończenia kontroli. Okres ten można przedłużyć do dwóch miesięcy w należycie uzasadnionych przypadkach.
6. PLW przeprowadza kontrolę warunkowości w terminie do 31 grudnia roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie pomocy. PLW, w terminie do 31 stycznia roku następującego po roku złożenia wniosku o przyznanie pomocy, wprowadza i zatwierdza wyniki kontroli z wykorzystaniem aplikacji IRZplus.
7. W przypadku I.4.6 aktualna liczba sztuk drobiu w kurniku/budynku, jest ustalana z wykorzystaniem zgłoszonego do aplikacji IRZplus wsadu do kurnika/budynku (tj. „Zgłoszenie drobiu do rejestru”), z uwzględnieniem zgłoszonych zmian liczby sztuk drobiu (tj. „Zgłoszenie zmiany stanu stada drobiu”) oraz dokumentacji prowadzonej w zakładzie drobiu. Obsada drobiu (szt./m² lub kg/m²) oceniana jest w odniesieniu do ustalonej liczby sztuk drobiu i pomiarów budynków dokonanych przez kontrolujących podczas KnM.

VI. Szczegółowe zasady przeprowadzania kontroli na miejscu w przypadku pomocy przyznawanej na podstawie umowy o przyznaniu pomocy

1. KnM dotyczy zatwierdzonych operacji (operacje w ramach których zostały zawarte umowy o przyznaniu pomocy) na podstawie odpowiedniej próby. Jeżeli to możliwe KnM przeprowadza się przed dokonaniem płatności dla danego wniosku o płatność.
2. KEXP dotyczy operacji mających charakter inwestycyjny/materialny, w ramach których po wypłacie pomocy beneficjent powinien utrzymać spełnianie warunków przyznania i wypłaty pomocy lub pomocy technicznej oraz realizować lub zrealizować określone zobowiązania związane z przyznaną pomocą lub

pomocą techniczną w ramach danej interwencji oraz w których dokonano ostatecznej płatności w latach poprzedzających bieżący rok kontroli.

3. W przypadku operacji innych niż określone w ust. 2 w uzasadnionych przypadkach można realizować kontrolę zobowiązań w okresie związania celem w trybie i na zasadach KEXP.
4. Przez KnZ rozumie się czynności kontrolne realizowane w zakresie wskazanym przez komórkę rozpatrującą daną sprawę. KnZ może być przeprowadzana na każdym etapie rozpatrywania sprawy, w trakcie realizacji operacji lub w okresie związania celem.
5. KnZ realizowane na etapie rozpatrywania wniosku o płatność lub w okresie związania celem nie są wliczane odpowiednio do minimalnego poziomu KnM lub KEXP realizowanych w wyniku typowania systemowego.

VII. Poziom kontroli i wybór próby do kontroli w wyniku typowania systemowego

VII.1. Pomoc przyznawana w drodze decyzji administracyjnej

VII.1.1. Poziom kontroli

1. Próba kontrolna na poziomie co najmniej 5% wnioskodawców dotyczy interwencji lub grup interwencji, według podziału:
 - 1) I.1;
 - 2) I.2;
 - 3) I.3;
 - 4) I.4.2 (w szczególności praktyki: ekstensywne użytkowanie trwałych użytków zielonych z obsadą zwierząt; międzyplony ozime lub wsiewki śródplonowe; opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia – wariant podstawowy i wariant z wapnowaniem; zróżnicowana struktura upraw; uproszczone systemy uprawy, wymieszanie słomy z glebą);
 - 5) grupa: pozostałe ekoschematy – łącznie:
 - a) I.4.1,
 - b) I.4.3,
 - c) I.4.4,

- d) I.4.7;
 - 6) I.4.6;
 - 7) I.5.1;
 - 8) I.5.2;
 - 9) I.5.3;
 - 10) I.5.4;
 - 11) grupa związana ze wsparciem dochodów związanych z produkcją do powierzchni upraw wybranych roślin – łącznie:
 - a) I.5.5,
 - b) I.5.6,
 - c) I.5.7,
 - e) I.5.9,
 - f) I.5.10,
 - g) I.5.11,
 - h) I.5.12,
 - i) I.5.13;
 - 12) grupa interwencji rolno-środowiskowo – klimatycznych – łącznie:
 - a) I.8.1,
 - b) I.8.2,
 - c) I.8.3,
 - d) I.8.4,
 - e) I.8.5,
 - f) I.8.6,
 - g) I.8.7;
 - 13) I.8.8 (pierwsze 5 lat płatności na poziomie co najmniej 5%, dla płatności przekraczających okres 5 lat co najmniej 2,5% beneficjentów);
 - 14) I.8.11;
 - 15) I.9.
2. W przypadku I.10.11, I.10.12, I.10.13, I.10.14 próba kontrolna wynosi 5% wnioskowanej kwoty dla każdej z interwencji na poziomie wniosku o przyznanie pomocy w pierwszym roku deklaracji.
3. W przypadku I.10.11, I.10.12, I.10.13, I.10.14 próba kontrolna dla KEXP wynosi co najmniej 1% wydatków dla każdej z interwencji.

4. W przypadku I.10.11, I.10.12, I.10.13, I.10.14 ze względu na fakt, iż poziom kontroli jest wyrażony kwotowo, wskazane wartości dotyczące udziału procentowego poszczególnych metod typowania w ogólnie wybranej próbie nie są obligatoryjne do osiągnięcia w przypadku przekroczenia zakładanego minimalnego poziomu kontroli, ponieważ prowadziłoby to do znacznego wzrostu populacji kierowanej do kontroli.
5. W przypadku kontroli w zakresie zawartości THC próba kontrolna stanowi co najmniej 30% zgłoszonych obszarów wykorzystywanych do uprawy konopi. W ramach wytypowanych obszarów przeprowadza się również kontrolę w zakresie powierzchni.
6. W przypadku uzupełniającej płatności podstawowej oraz płatności do tytoniu realizowanych w ramach przejściowego wsparcia krajowego, próba kontrolna stanowi co najmniej 1% wnioskodawców.
7. W zakresie warunkowości próba kontrolna obejmuje co najmniej 1% beneficjentów wybranych sumarycznie spośród podmiotów składających wnioski w ramach interwencji lub ich grup: I.1, I.2, I.3, I.4.1-I.4.7, I.5.1-I.5.13, I.8.1, I.8.2, I.8.3, I.8.4, I.8.5, I.8.6, I.8.7, I.8.8, I.8.9.1, I.8.9.2, I.8.9.3, I.8.10, I.8.11, I.9. Kontrole w zakresie warunkowości powinny być przeprowadzane w terminie umożliwiającym skuteczną i pełną weryfikację norm i wymogów.
8. W przypadku niestosowania kary administracyjnej u beneficjentów, u których stwierdzono nieprzestrzeganie zasady warunkowości, jeżeli kara ta wynosi 100 EUR lub mniej (w odniesieniu do danego beneficjenta na rok kalendarzowy), weryfikacja działań naprawczych ma stanowić co najmniej 20% tych beneficjentów wybranych analizą ryzyka.
9. W odniesieniu do działek, których dotyczy obowiązek ponownego przekształcenia gruntów w TUZ, a które rolnik przekształcił lub zaorał wbrew zakazowi określonemu w odniesieniu do normy GAEC 9 w ramach warunkowości, próba kontrolna stanowi 100% tych działek.
10. W odniesieniu do beneficjentów zobowiązanych do ponownego przekształcenia gruntów w TUZ lub ustanowienia innego obszaru odpowiadającego temu obszarowi TUZ, w przypadku stwierdzenia zmniejszenia udziału TUZ w powierzchni użytków rolnych w skali całego kraju o więcej niż wielkość określoną w normie GAEC 1 w ramach warunkowości, próba kontrolna stanowi co najmniej 20% tych beneficjentów.

VII.1.2. Wybór próby do kontroli

1. Typowania do KnM dokonuje się w sposób kompleksowy, uwzględniając analizę ryzyka na poziomie gospodarstwa rolnego z zastosowaniem specyficznych czynników ryzyka dla danej interwencji.
2. Wyboru próby do kontroli dla interwencji wskazanych w sekcji VII.1.1 ust. 1 i 7 dokonuje się metodą losową (co najmniej 20%-25%) oraz metodą analizy ryzyka (co najmniej 75%-80%).
3. Analiza ryzyka na poziomie gospodarstwa odwołuje się do poszczególnych ekoschematów lub praktyk składających się na daną grupę.
4. Dobór próby do kontroli warunkowości może być dokonywany z uwzględnieniem beneficjentów wcześniej wytypowanych do kontroli, których dotyczą normy i wymogi. Analiza ryzyka w przypadku kontroli warunkowości jest przeprowadzana na poziomie gospodarstwa.
5. W przypadku I.8.11 oraz grupy interwencji rolno-środowiskowo-klimatycznych stosuje się oddzielne analizy ryzyka odnoszące się do tych zobowiązań, w których ryzyko wystąpienia nieprawidłowości jest największe.
6. W przypadku I.10.11, I.10.12, I.10.13, I.10.14 dobór próby do KnM metodą losową powinien obejmować co najmniej 30 % do 40 % wnioskowanych płatności, natomiast dobór metodą analizy ryzyka co najmniej 60 % do 70 % wnioskowanych płatności.
7. Próba do kontroli, o której mowa w sekcji VII.1.1 ust. 5, jest dobierana w sposób losowy.
8. W przypadku I.10.11, I.10.12, I.10.13, I.10.14 dobór próby metodą losową w ramach KEXP powinien obejmować co najmniej 20 % do 25 % wydatków, natomiast dobór metodą analizy ryzyka co najmniej 75 % do 80 % wydatków.
9. Populacja, jaka będzie podlegać typowaniu do KnM w ramach poszczególnych interwencji lub grup interwencji, jest uzależniona od poziomu monitorowania interwencji przez AMS.
10. Wraz ze wzrostem liczby interwencji podlegających AMS populacja podlegająca typowaniu do KnM może ulegać zmianie.
11. Zastosowana analiza ryzyka podlega corocznemu przeglądowi na podstawie wyników z kontroli.

12. W przypadku niskiej skuteczności analiz ryzyka dokonuje się odpowiedniej korekty zastosowanych czynników lub wag ryzyka, tak aby w kolejnym roku analiza ryzyka wykazywała się wyższą skutecznością.
13. Przez niską skuteczność analizy ryzyka, o której mowa w ust. 12, rozumie się wyższy procentowo udział w wykrywaniu nieprawidłowości w ramach kontroli wytypowanych metodą losową w stosunku do kontroli wytypowanych analizą ryzyka.
14. W przypadku wykrycia istotnego poziomu nieprawidłowości w ramach poszczególnych grup interwencji lub warunkowości w danym roku poziom KnM w kolejnym roku zwiększa się biorąc pod uwagę w szczególności poziom stwierdzonych przeddeklarowań w stosunku do liczby beneficjentów zawyżających deklaracje w ramach danych interwencji. W przypadku warunkowości bierze się pod uwagę odsetek rolników poddanych kontroli w przypadku których ustalono jedną lub więcej niezgodności z daną normą GAEC lub wymogiem podstawowym oraz procent obniżki mającej zastosowanie względem całkowitej kwoty wsparcia w następstwie wykrycia tej niezgodności.
15. W przypadku niskiego poziomu stwierdzanych nieprawidłowości w ramach poszczególnych grup interwencji w danym roku, możliwe jest zastosowanie zmniejszenia minimalnego poziomu kontroli w kolejnym roku, do poziomu nie niższego niż 3% beneficjentów, z wyjątkiem kontroli z zakresu warunkowości, gdzie zmniejszenia nie stosuje się.
16. Niski poziom nieprawidłowości, o którym mowa w ust. 15, umożliwiający zmniejszenie poziomu kontroli, opiera się na założeniu, że wskaźnik błędu z KnM dla próby losowej nie powinien przekroczyć 2%.
17. Wskaźnik błędu, o którym mowa w ust. 16, jest oparty na sprawozdawczości przekazywanej przez ARiMR do Komisji Europejskiej, przy czym pod uwagę są brane ustalenia zawarte w sprawozdaniu z czynności sprawdzających w zakresie audytu gospodarowania środkami pochodzącymi z budżetu Unii Europejskiej w ramach EFRG oraz EFRROW w ARiMR za rok poprzedzający rok w którym typowana jest próba do kontroli.
18. ARiMR przekazuje IZ informację dotyczącą zamiaru zmniejszenia poziomu kontroli.

VII.2. Pomoc przyznawana na podstawie umowy o przyznaniu pomocy

VII.2.1. Poziom kontroli

1. KnM realizowana w toku postępowania w sprawie o wypłatę pomocy w wyniku typowania systemowego przeprowadzana jest na próbie co najmniej 5% kwot zadeklarowanych we wnioskach o płatność każdego roku kalendarzowego (za wyjątkiem samych zaliczek).
2. Poziom, o którym mowa w ust. 1, powinien być utrzymany razem dla interwencji, o których mowa w rozdziale III ust. 5.
3. W przypadku I.13.2 KnM podlega 100% beneficjentów na etapie rozpatrywania przez ARiMR wniosków o płatność złożonych:
 - 1) za drugi rok działalności (II wniosek o płatność);
 - 2) za piąty rok działalności (V wniosek o płatność).
4. Dodatkowo w zakresie I.13.2 KEXP przeprowadza się po upływie trzech lat od ostatniej płatności - w przypadku beneficjentów, którzy dochowują zobowiązań, w tym nie tracą statusu organizacji producentów albo grupy producentów rolnych.
5. KnM w zakresie I.13.2 wliczana jest do poziomu KnM, o którym mowa w ust. 1.
6. Każda organizacja producentów, która realizuje program operacyjny w zakresie I.7.1–I.7.6 jest kontrolowana przynajmniej raz na trzy lata.
7. KnM w zakresie I.7.1–I.7.6 obejmuje próbę stanowiącą przynajmniej 30% łącznej wnioskowanej pomocy w każdym roku.
8. W zakresie pomocy technicznej KnM realizowana w toku postępowania w sprawie o wypłatę pomocy w wyniku typowania systemowego przeprowadzana jest na próbie co najmniej 5% kwot zadeklarowanych we wnioskach o płatność każdego roku kalendarzowego (za wyjątkiem samych zaliczek).
9. KEXP obejmuje przynajmniej 1% wydatków na operacje mające charakter inwestycyjny/materialny, w których po wypłacie pomocy beneficjent powinien utrzymać spełnianie warunków przyznania i wypłaty pomocy oraz realizować lub zrealizować określone zobowiązania oraz w których dokonano ostatecznej płatności w latach poprzedzających bieżący rok typowania.
10. Poziom, o którym mowa w ust. 9, powinien być utrzymany razem dla interwencji, o których mowa w rozdziale III ust. 5.

11. Przy obliczaniu minimalnego poziomu KnM i KEXP uwzględnia się kontrole przeprowadzone przed terminem przekazania przez ARiMR danych kontrolnych i statystyk kontroli do Komisji Europejskiej za dany rok.

VII.2.2. Wybór próby do kontroli

1. Dobierając próbę zatwierdzonych operacji, które mają zostać poddane KnM uwzględnia się w szczególności:
 - 1) konieczność skontrolowania odpowiedniego zbioru operacji różnego rodzaju i wielkości;
 - 2) wszelkie czynniki ryzyka stwierdzone w wyniku kontroli przeprowadzonych przez podmioty krajowe lub unijne;
 - 3) sposób, w jaki operacja przyczynia się do ryzyka błędu podczas realizacji PS WPR;
 - 4) konieczność utrzymania równowagi między rodzajami interwencji.
2. Dopuszcza się możliwość zbilansowania poziomu kontroli w ramach całej populacji ze względu na różnicę ryzyka generowanego przez poszczególne interwencje.
3. W przypadku KnM dobór metodą losową powinien obejmować co najmniej 30 % do 40 % zadeklarowanych kwot, natomiast dobór metodą analizy ryzyka co najmniej 60 % do 70 % zadeklarowanych kwot.
4. W przypadku KEXP dobór metodą losową powinien obejmować co najmniej 20 % do 25 % wydatków, natomiast dobór metodą analizy ryzyka co najmniej 75 % do 80 % wydatków.
5. Ze względu na fakt, iż poziom kontroli jest wyrażony kwotowo, wskazane wartości dotyczące udziału procentowego poszczególnych metod typowania w ogólnie wybranej próbie nie są obligatoryjne do osiągnięcia w przypadku przekroczenia zakładanego minimalnego poziomu kontroli, ponieważ prowadziłyby to do znacznego wzrostu populacji kierowanej do kontroli.
6. Operacja powinna być poddawana typowaniu przez cały okres, w którym podlega zobowiązaniom wynikającym z warunków otrzymania płatności.
7. Wybór próby do kontroli metodą analizy ryzyka polega na doborze elementów najbardziej obciążonych ryzykiem wystąpienia zamierzonego lub przypadkowego błędu, skutkującego przyznaniem nienależnej pomocy finansowej.
8. Zastosowana analiza ryzyka podlega corocznemu przeglądowi na podstawie wyników z kontroli.

9. W przypadku niskiej skuteczności analizy ryzyka dokonuje się odpowiedniej korekty zastosowanych czynników lub wag ryzyka, tak aby analiza ryzyka wykazywała się odpowiednią skutecznością w kolejnym roku.
10. Przez niską skuteczność analizy ryzyka, o której mowa w ust. 9, rozumie się wyższy procentowo udział w wykrywaniu nieprawidłowości w ramach kontroli wytypowanych metodą losową w stosunku do kontroli wytypowanych analizą ryzyka.
11. W przypadku gdy KnM ujawnią nieprawidłowości powyżej 2% skontrolowanej kwoty dla metody losowej, co wskazuje na podwyższone ryzyko wystąpienia błędów w realizacji operacji w ramach danej interwencji, w następnym roku kalendarzowym dla danej interwencji zwiększa się poziom KnM, biorąc pod uwagę w szczególności skalę tych nieprawidłowości oraz ryzyko ich wystąpienia.
12. Bez uszczerbku dla ochrony interesów finansowych UE można podjąć decyzję o obniżeniu minimalnego poziomu KnM przeprowadzanych każdego roku kalendarzowego w odniesieniu do danej interwencji, w przypadku niestwierdzenia znacznego ryzyka wystąpienia błędów w realizacji operacji w ramach danej interwencji. Nieznaczne ryzyko stanowi wówczas wskaźnik błędu poniżej 1% dla kwoty skontrolowanej metodą losową.
13. Ust. 11 i 12 nie dotyczą I.7.1–I.7.6 i I.13.2.
14. Wskaźnik błędu, o którym mowa w ust. 11 i 12, jest oparty na sprawozdawczości przekazywanej przez ARiMR do Komisji Europejskiej, przy czym pod uwagę są brane ustalenia zawarte w sprawozdaniu z czynności sprawdzających w zakresie audytu gospodarowania środkami pochodzącymi z budżetu Unii Europejskiej w ramach EFRG oraz EFRROW w ARiMR za rok poprzedzający rok w którym typowana jest próba do kontroli.
15. ARiMR przekazuje IZ informację dotyczącą zamiaru zmniejszenia poziomu kontroli.

VIII. Szczegółowe warunki, jakie powinny spełniać zewnętrzne jednostki organizacyjne, którym można powierzyć przeprowadzanie kontroli na miejscu

1. Zgodnie z ustawą PS WPR ARiMR może powierzyć przeprowadzenie KnM zewnętrznym jednostkom organizacyjnym dysponującym odpowiednimi warunkami organizacyjnymi, kadrowymi i technicznymi.

2. Przeprowadzanie KnM może być powierzone jednostce organizacyjnej:
- 1) posiadającej pisemną instrukcję regulującą sposób i tryb rejestracji, obiegu oraz archiwizacji dokumentacji związanej z prowadzoną kontrolą;
 - 2) zapewniającej wyłączenie z czynności kontrolnych osób w niej zatrudnionych w przypadku wystąpienia:
 - a) przesłanek określonych w art. 24 KPA lub
 - b) innych okoliczności mogących wywołać uzasadnione wątpliwości co do ich bezstronności;
 - 3) wobec której nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 25 KPA;
 - 4) zatrudniającej, w liczbie zapewniającej sprawne wykonywanie powierzonych kontroli i dostosowanej do liczby tych kontroli, osoby, które:
 - a) posiadają, potwierdzone dyplomem lub świadectwem:
 - wykształcenie wyższe w zakresie rolnictwa, ogrodnictwa, biologii, ochrony środowiska, leśnictwa, geodezji, kartografii lub
 - wykształcenie średnie oraz kwalifikacje w zawodach związanych z rolnictwem, ogrodnictwem, ochroną środowiska, leśnictwem, geodezją potwierdzone stosownym dokumentem,
 - b) posiadają, w przypadku osób zatwierdzających raporty z prac w zakresie ustalania powierzchni działek rolnych, uprawnienia zawodowe w zakresie określonym w art. 43 pkt 1, 2, 5 lub 7 ustawy Prawo geodezyjne i kartograficzne,
 - c) zostaną przed podjęciem czynności kontrolnych przeszkolone w zakresie odpowiadającym powierzonym im czynnościom, co zostanie potwierdzone odpowiednim zaświadczeniem;
 - 5) która określi na piśmie obowiązki każdej osoby, której powierzono wykonywanie czynności kontrolnych lub zatwierdzanie wyników tych czynności;
 - 6) zapewniającej:
 - a) sprzęt pomiarowy umożliwiający sprawne przeprowadzanie pomiarów, spełniający wymagania dotyczące pomiarów szczegółów terenowych III grupy zgodnie z przepisami § 16 rozporządzenia ws. standardów technicznych wykonywania pomiarów,
 - b) sprzęt informatyczny i oprogramowanie spełniające wymagania techniczne, dotyczące przetwarzania i wymiany danych, określone przez ARiMR,

- c) środki transportu umożliwiające sprawne wykonywanie powierzonych kontroli.
3. Przeprowadzanie kontroli upraw konopi włóknistych w zakresie oznaczania poziomu THC może być powierzone jednostce organizacyjnej:
- 1) spełniającej warunki wymienione w ust. 2 pkt 1-3, pkt 4 lit. c i pkt 6 lit. c;
 - 2) zapewniającej wykonanie badań w zakresie oznaczania poziomu THC zgodnie z metodą określoną w załączniku I do rozporządzenia 2022/126.

IX. Wytyczne przejściowe na 2023 rok

1. W 2023 r. do minimalnych poziomów kontroli, o których mowa w sekcji VII.1.1 ust. 1, wlicza się wnioskodawców wnioskujących o interwencje obszarowe wymienione w sekcji VII.1.1 ust. 1 pkt od 1 do 11, którzy następnie złożyli żądanie przyznania płatności, o której mowa w art. 28 rozporządzenia 2021/2115, zwanej płatnością dla małych gospodarstw. W związku z powyższym dla wskazanych interwencji (grup interwencji) nie ma konieczności osiągnięcia zakładanych w sekcji VII.1.2 ust. 2 poziomów kontroli określonych dla metody losowej i metody analizy ryzyka.
 2. W 2023 r. do uzyskania poziomu kontroli, o którym mowa w sekcji VII.1.1 ust. 1 pkt 4, w pierwszej kolejności wlicza się wnioskodawców wytypowanych na podstawie tego punktu. Do minimalnego poziomu kontroli, o którym mowa w tym punkcie, wlicza się również wnioskodawców, którzy wnioskowali o płatności w ramach I.4.2, a następnie złożyli żądanie przyznania płatności dla małych gospodarstw.
 3. W związku z możliwością składania wniosków/zmian do wniosków w zakresie I.4.2, w terminie do dnia 31 sierpnia, jeżeli zaistnieje potrzeba uzupełnienia poziomu kontroli, o którym mowa w sekcji VII.1.1 ust. 1 pkt 4, to w dalszej kolejności, w celu jego uzyskania, wlicza się również wnioskodawców I.4.2, którzy przekazali do ARiMR zdjęcia geotagowane.
- W związku z ust. 3, dla wskazanej tam interwencji nie ma konieczności osiągnięcia zakładanych w sekcji VII.1.2 ust. 2 poziomów kontroli określonych dla metody losowej i metody analizy ryzyka.

X. Wytyczne przejściowe na 2024 rok

W 2024 r. do minimalnych poziomów kontroli, o których mowa w sekcji VII.1.1 ust. 1, wlicza się wnioskodawców wytypowanych, którzy wnioskowali o interwencje obszarowe wymienione w sekcji VII.1.1 ust. 1 pkt od 1 do 11, którzy złożyli wniosek o przyznanie płatności dla małych gospodarstw. W związku z powyższym dla wskazanych interwencji (grup interwencji) nie ma konieczności osiągnięcia zakładanych w sekcji VII.1.2 ust. 2 poziomów kontroli określonych dla metody losowej i metody analizy ryzyka.